

Klinika adiktologie

1. lékařská fakulta a Všeobecná fakultní nemocnice
Univerzita Karlova v Praze

Prevence v pohybu: vývoj prevence rizikového chování v České republice ve světle výsledků práce posledních let

Michal Miovský

Konference Efektivní strategie podpory zdraví
Státní zdravotní ústav, 18.6. 2013

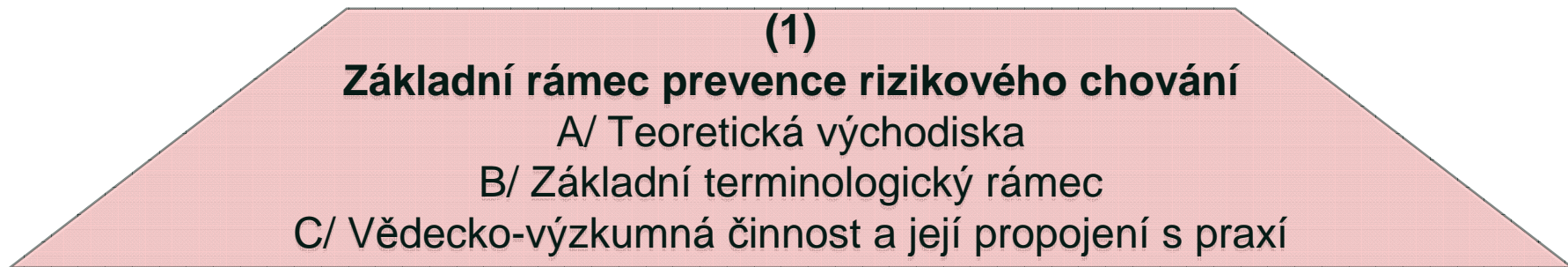
SWOT analýza 2006-2008: Bilance

- Chybějící jednotný rámec prevence a lepší vazba mezi výzkumem a praxí.
- Problémy ve různorodé terminologii různých resortů.
- Chybějící jednotné standardy kvality s navazující certifikací odborné způsobilosti.
- Chybějící výchozí platforma pro spolupráci resortů.
- Chybějící podmínky pro jednotné hodnocení preventivních programů dávající podklad pro budoucí jednotný pohled státu na financování služeb.
- Chybějící příklady dobré praxe a pravidla kombinování programů a jejich návaznosti.
- Problém se vzděláváním: srovnatenost a racionální přístup k posouzení připravenosti a kvality praxe.

1. Teorie a vazba výzkumu s praxí

- Mezi lety 2008-2012 zpracování základní učebnice (Prevence rizikového chování, 2010) a Výkladového slovníku (2012) jako základního rámce.
- I přes ne zcela vyhovující podmínky rozvoj výzkumné činnosti (viz pohyb mezi Adiktologií č. 3/2004 a 4/2011).
- Dostupná a funkční střecha:

2. Evaluace, standardy, kvalita

- Pohyb od první verze standardů (2001) k jejich ukotvení pro oblast adiktologické prevence (2005) až po komplexní řešení celého rámce prevence rizikového chování (2012).
- Certifikační proces od příprav v roce 2006, prošel několikerým zlepšením, dnes k dispozici kompletní Metodika (Martanová a kol., 2012) a soubor vzorových dokumentů a Manuál (Martanová a kol., 2012).
- Stále chybí monitoring programů ve školách odpovídající definicím programů, ačkoli je klasifikace dostupná (2012).

(2)

Evaluace, standardy kvality a systém certifikací poskytovatelů programů

A/ Standardy odborné způsobilosti (2001, 2005, 2012).

B/ Metodika šetření a Manuál certifikátora (2012), včetně týmu certifikátorů.

C/ Navržený systém klasifikace programů (zatím bez návrhu sběrného systému)

3. Struktura a programy prevence

- Analýza podmínek ZŠ pro implementaci komplexního systému prevence ukazuje, že nastavení RVP i další podmínky jsou dostatečné.
- Návrh komplexního kurikula (MPP, 2012) ukazuje, že 90 hodinový rámec by mohl být dostatečný pro všechny základní typy rizikového chování. Členění na znalosti, dovednosti a kompetence se jeví být výhodné z hlediska kompozice programů: přehledné, návodné, lepší kontrola.
- Navržený MPP také ukazuje, že hranice resortní příslušnosti nejsou překážkou pro definování obsahu a návrh jasně ukazuje výhody ponechání flexibility (zastupitelnosti) z důvodu různých podmínek a potřeb.

(3)

Minimální preventivní program: rozsah, obsah, výstupní dovednosti

4. Katalogizace programů prevence

- Pro vyplnění struktury je nutné mít obsah: konkrétní programy a intervence: Manuál dobré praxe (2012).
- Máme u ZŠ 4 věkové skupiny (do budoucna je do diskuse postup směrem k MŠ, SŠ, VŠ a mladým dospělým) a máme 8 definovaných oblastí rizikového chování (tj. 32 jednotek ve struktuře MPP pro ZŠ).
- Každá škola má jiné podmínky (personální, ekonomické, technické, počet žáků, vnější subjekty atd.): potřebuje tedy logicky na totéž (MPP) různé programy (Manuál).

**(4a) Programy:
dle věku a typu RCH**

**(4b) Programy:
dle náročnosti**

**(4c) Programy:
dle poskytovatele**

5. Vzdělávání a kvalifikace

- Jednotný systém znamená přehlednost, jasnost a nadoborový rámec: prevence je z povahy věci mezioborová a tedy nutné **definovat pro ni specifické** znalosti, dovednosti a kompetence a neřešit oborová hlediska.
- **Limity:** A/ akreditace nejsou dostatečným nástrojem kontroly obsahu a kvality, B/ problematičnost srovnávání oborů, jejich rolí a pozice, C/ problematičnost srovnávání praxí (rozsah, kvalitou).
- Jednotný systém posuzování (4-úrovňový model, 2012) nabízí férové řešení, vč. rozporu VŠ vzdělání a CŽV.

Jednotná zkouška: férový nástroj posouzení teorie i praxe.
(5)

4-úrovňový model posuzování kvalifikace a odborné připravenosti

A/ Specifikuje pro prevenci zásadní znalosti, dovednosti a kompetence.

B/ Překonává oborový rámec, systém akreditací a spory mezi obory a resorty.

Jednotný systém prevence v ČR

(1)

Základní rámec prevence rizikového chování

- A/ Teoretická východiska
- B/ Základní terminologický rámec
- C/ Vědecko-výzkumná činnost a její propojení s praxí

(2)

Evaluace, standardy kvality a systém certifikací poskytovatelů programů

- A/ Standardy odborné způsobilosti (2001, 2005, 2012).
- B/ Metodika šetření a Manuál certifikátora (2012), včetně týmu certifikátorů.
- C/ Navržený systém klasifikace programů (zatím bez návrhu sběrného systému)

(3)

Minimální preventivní program: rozsah, obsah, výstupní dovednosti

(4a) Programy:
dle věku a typu RCH

(4b) Programy:
dle náročnosti

(4c) Programy:
dle poskytovatele

(5)

4-úrovňový model posuzování kvalifikace a odborné připravenosti

- A/ Specifikuje pro prevenci zásadní znalosti, dovednosti a kompetence.
- B/ Překonává oborový rámec, systém akreditací a spory mezi obory a resorty.

Hlavní úkoly a výzvy: jak dál s návrhem

- Navržený systém je zcela **unikátní** a vychází z naší současné situace a potřeb: **nemá ekvivalent** nikdy jinde v zahraničí.
- Česká republika je nyní **jedinou zemí EU mající návrh konzistentního komprehenzivní rámce** integrujícího všechny základní oblasti prevence ve vazbě na kontrolu a financování na celonárodní úrovni.
- Plán musí doprovázet **nový rámec meziresortní spolupráce** specifikující přesně role, kompetence a zodpovědnosti.
- Celý **systém musí být ověřen a otestován** dříve, než by byl implementován s vyhodnocením dopadů a konsekvencí.
- Musí být vypracován **podrobný implementační plán**, specifikující krok za krokem časový a technický rámec.
- Musí být stanoven podrobný **ekonomický rámec** ohraničující dílčí kroky a realizaci a kontrolu. Vše nutné **průběžně evaluovat**.

Klinika adiktologie

1. lékařská fakulta a Všeobecná fakultní nemocnice
Univerzita Karlova v Praze

**Děkuji za
pozornost**

mmiovsky@adiktologie.cz